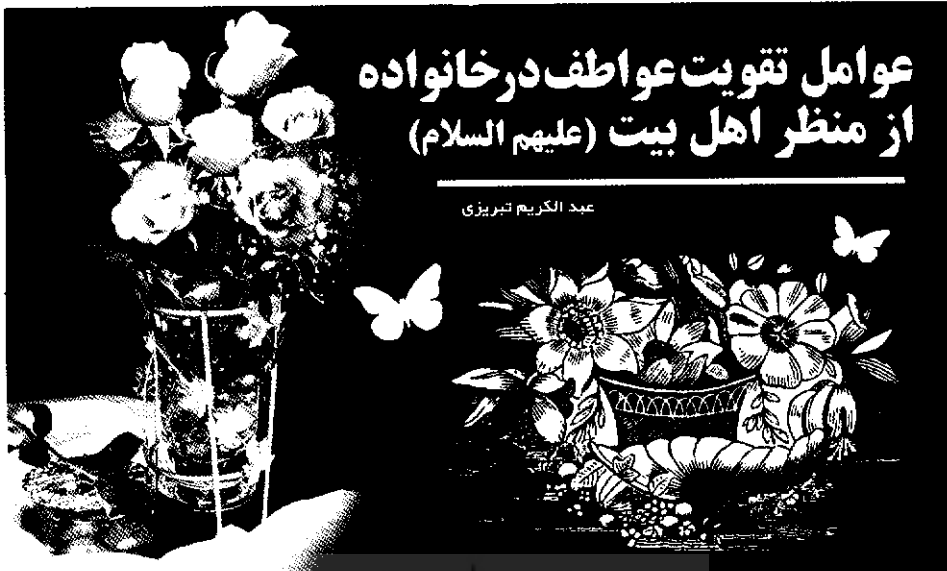

عوامل تقویت عواطف در خانواده از منظر اهل بیت (علیهم السلام)

عید الکریم تبریزی

جایگاه خانواده

بشر کانون پر مهر خانواده را بهترین محیط تربیتی انسان قرار داده و خانواده را آیه‌ای از آیات خود دانسته و می‌فرماید: «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ»؛^۱ «از نشانه‌های او این است که برای شما از (جنس) خودتان همسرانی آفرید تا به وسیله آنان آرام گیرید و میان شما دوستی و مهربانی قرار داد، البته در این امر برای کسانی که بیاندیشند نشانه‌ها و عبرت‌هایی وجود دارد.» براساس این آیه، خانواده آیتی الهی و جلوه‌ای از عظمت

هدف اساسی دین اسلام، تربیت انسان‌ها و تأمین سعادت بشر در تمام ابعاد وجود و در سرتاسر مراحل زندگی است. پیامبران الهی، به ویژه پیامبر اسلام ﷺ برای این هدف مقدس مبعوث شده و در این راه نهایت سعی خود را مبذول نموده‌اند و در انجام این مأموریت به نیازها و ویژگی‌ها و علایق فطری بشر به عنوان یک اصل مسلم توجه فراوان داشتند. به همین جهت دستورات تربیتی اسلام و فرهنگ حیاتبخش اهل بیت ﷺ دقیقاً در راستای پرورش فطری انسان‌ها تدوین شده است.

خداوند متعال برای تربیت افراد

خداوند متعال می‌باشد.

پیروی از فرهنگ غنی اسلام و معارف حیات‌بخش اهل بیت علیهم السلام بهترین راه برای تقویت و استحکام خانواده است. ارتباط قلبی بین زن و شوهر که اساسی‌ترین ارکان یک خانواده هستند، براساس رهنمودهای معصومین علیهم السلام تداوم می‌یابد.

در این مقاله به بررسی راه‌های تقویت عواطف اعضای خانواده در پرتو سیره و سخن اهل بیت علیهم السلام می‌پردازیم.

راه‌های تقویت عواطف در

خانواده

۱- گفت و گوهای محبت‌آمیز

یکی از راه‌های استحکام بنیان خانواده توجه به ارتباط کلامی است. سخنان عاطفی و بهره‌گیری از کلمات دلنشین و خطاب‌های شایسته و محبت‌آمیز مخاطب را جذب می‌کند. خواسته یا ناخواسته از گوینده راضی شده و در دلش نوعی احساس محبت نسبت به او ایجاد می‌شود.

اگر در خانواده‌ای مرد یا زن با عبارات زیبا و دلپذیر همسرش را صدا کند، علاوه بر اینکه به فرزندان چگونه

سخن گفتن را می‌آموزد، در قلب او جایگاه ویژه‌ای خواهد یافت. امیر مؤمنان علیه السلام می‌فرماید: «أَجْمَلُوا فِي الْخُطَابِ تَسْمَعُوا جَمِيلَ الْجَوَابِ؛ زیبا سخن بگویید تا سخن زیبا بشنوید.»

خطاب‌های ملاطفت‌آمیز و دلربا روح و جسم را نوازش داده، همسر را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بعضی از عبارات، آن قدر قشنگ و دوست داشتنی است که هرگز تا آخر عمر فراموش نمی‌شوند.

رسول گرامی اسلام با توجه به این نکته فرمود: «قَوْلُ الرَّجُلِ لِلْمَرْأَةِ إِنِّي أُحِبُّكَ لَا يَدْمُهُ مِنْ قَلْبِهَا أَبَدًا؛^۱ مردی که به زنش بگوید: من ترا دوست دارم، [اثر این سخن] هرگز از دل زن بیرون نمی‌رود.» اساساً مرد و زن مسلمان باید زبان خویش را به سخن نیک عادت دهند، زیرا انسان فطرتاً از عبارات‌های جذاب و مهرافزا استقبال می‌کند و نسبت به انسان‌های نیکو سخن، در دل خویش احساس محبت می‌نماید.

امام علی علیه السلام در گفتار نغز و

۱- غررالحکم، ص ۴۳۶.

۲- وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۳، الکافی، ج ۵،

ص ۵۶۹.

تأثیر بعضی از کلمات زشت و گزنده در روح انسان سال‌ها بلکه تا آخر عمر باقی می‌ماند، چنانکه شاعر عرب گفته است:

جَرَاحَاتُ السِّنَانِ لَهَا الْبَيَاتِمُ

وَلَا يَلْتَمُ مَا جَرَحَ الْبَيَاتِمُ

زخم‌های نیزه و شمشیر که به جسم انسان وارد می‌شود بعد از مدتی خوب می‌شود و بهبود می‌یابد اما زخم‌ها و صدماتی که توسط زبان و عبارات گزنده بر روح انسان فرود می‌آید، مَرهم‌پذیر نبوده و جبران نمی‌شود.»

۲- صدا کردن با بهترین نام

صدا کردن همسر بانامی که بیشتر دوست دارد، در ایجاد انس و الفت در میان زوجین تأثیر به‌سزایی خواهد داشت. پیامبر گرامی اسلام توصیه فرموده است که برای افزایش مهر و صفا در میان مسلمانان، همدیگر را با نام زیبا و محترمانه صدا بزنند: «كَلَامُ بِيضْفِينٍ وَوَدَّ الْمَرْءُ لِأَخِيهِ الْمُسْلِمِ يَلْقَاهُ بِالْبُشْرِ إِذَا لَقِيَهُ وَوُوسِعَ لَهُ فِي الْمَجْلِسِ إِذَا جَلَسَ إِلَيْهِ وَ

۱- غرر الحکم، ص ۴۳۵؛ عیون الحکم و المواعظ، ص ۳۴۰.

۲- همان، ص ۲۱۴.

حکیمانه خویش فرمود: «عَوَدَ لِسَانِكَ لِبَيِّنِ الْكَلَامِ وَبَدَلِ السَّلَامِ يَكْتُمُ مَجْبُوكٌ وَيَقِيلُ مُنْبَغِضُوكَ؛^۱ زبانت را به سخنان ملایم و لطیف و سلام کردن به دیگران عادت بده تا دوستانت زیاد و دشمنانت کم شوند.»

البته سخن گفتن محبت‌آمیز به ویژه در میان زن و شوهر باید با ادب خاصی همراه باشد. چرا که به زبان آوردن کلمات مهرانگیز و عاطفه‌آمیز که محترمانه در محیط خانواده ادا می‌شود با عبارات سبک و شخصیت شکن کاملاً متفاوت است، به ویژه در میان فرزندان و بیگانگان شدیداً مذموم بوده و تأثیر منفی در دیگران خواهد داشت. از سوی دیگر از گفتار زشت در روایات نهی شده است. بعضی از کلمات مستهجن و نامناسب به ویژه آن که زمان و مکان هم در آن رعایت نشده باشد، در دیگران ایجاد خشم و تنفر می‌کند. مولای متقیان در سخن دیگری به این گفتارهای زشت و مستهجن اشاره کرده و می‌فرماید: «لَا يَأْكُ وَ مُسْتَهْجِنَ الْكَلَامِ فَإِنَّهُ يُوعِزُّ الْقَلْبَ؛^۲ از گفتن سخنان مستهجن و ناپسند بپرهیز که دل را پر از خشم و کینه می‌کند.»

علاقه درونی و عشق پاکی است که به یکدیگر دارند. اما آنچه که در اسلام تأکید شده و بنیان خانواده را تقویت می‌کند و محبت و الفت را میان زوج جوان افزایش می‌دهد اظهار و ابراز آن است.

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «إِذَا أَحْبَبْتَ رَجُلًا فَأَخْبِرْهُ بِذَلِكَ فَإِنَّهُ أَتَيْتَ لِلْمَوَدَّةِ بَيْنَكُمَا»^۱ هرگاه شخصی را دوست داشتی، دوستی خود را به او اعلام کن، زیرا این عمل انس و الفت را بین شما پایدارتر می‌کند.»

البته ابراز محبت از طرف خانم‌ها نسبت به شوهرشان از ویژگی خاصی برخوردار است. امام صادق علیه السلام در روایتی به خانم‌های مسلمان توصیه می‌کند که نه تنها به شوهران خود اظهار محبت نمایند، بلکه اظهار علاقه آنان، همراه با دلربایی باشد.

«وَلَا غِنَى بِالرَّوْحَةِ فِيمَا بَيْنَهَا وَبَيْنَ زَوْجِهَا الْمُوَافِقِ لَهَا عَنْ ثَلَاثِ خِصَالٍ... وَ إِظْهَارِ الْعَشْقِ كَهَ بِالْخِلَابَةِ وَالْهَيْئَةِ الْحَسَنَةِ لَهَا فِي

يَدْعُوهُ بِأَحَبِّ الْأَسْمَاءِ إِلَيْهِ»^۱ سه چیز دوستی و محبت بین دو مسلمان را افزایش داده [و صفا و صمیمیت را در میان آن‌ها تقویت می‌کند].^۱ هنگام ملاقات، با خوشرویی و چهره‌ای گشاده برخورد کند.

۲. اگر می‌خواهد در کنار او بنشیند برایش جا باز کند.^۳ به بهترین نامی که دوست دارد او را صدا بزند.»

۳- سلام کردن به همدیگر

طبق آموزه‌های اسلام، سلام کردن با صدای رسا و واضح و با آهنگی عاطفی و جذاب موجب تقویت روابط بین زن و شوهر خواهد شد. سلام با لحنی عاطفی، کینه‌ها را از بین برده، روحیه‌ها را تقویت کرده و دل‌ها را به هم نزدیک می‌نماید. سلام دادن به جمع خانواده و به ویژه زن و شوهر به یکدیگر، نشاط آور و فرح‌بخش است.

امام صادق علیه السلام فرمود: «يُسَلِّمُ الرَّجُلُ إِذَا دَخَلَ عَلَى أَهْلِهِ»^۲ وقتی شوهر به خانه وارد می‌شود باید به اعضای خانواده (به ویژه همسرش) سلام کند.»

۴- اظهار علاقه و ابراز محبت

زوج جوانی که با هم پیمان زناشویی می‌بندند، معمولاً بر مبنای

۱- اصول کافی، ج ۲، ص ۶۴۳.

۲- بحار الانوار، ج ۷۶، ص ۲.

۳- اصول کافی، ج ۲، ص ۶۴۴.

دوستان خدا بوده و پاداش بزرگی خواهد داشت. این همسر مهربان با عمل خود شوهر خود را راضی نموده، پاداش معنوی کسب کرده و رضایت و خشنودی پروردگار متعال را بجان خریده است.

* مردی به محضر رسول خدا ﷺ

آمده و عرضه داشت: «إِنَّ لِي زَوْجَةً إِذَا دَخَلْتُ تَلَقَّتْنِي وَإِذَا خَرَجْتُ تَسَّعْتَنِي وَإِذَا رَأْتَنِي مَهْمُومًا قَالَتْ لِي: مَا يَهْمُكَ؟ إِنْ كُنْتُ تَهْتَمُّ لِرِزْقِكَ فَقَدْ تَكْفَلُ لَكَ بِهِ غَيْرُكَ وَإِنْ كُنْتُ تَهْتَمُّ لِأَمْرِ آخِرَتِكَ فَرَأَاكَ اللَّهُ هَمًّا،

فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: إِنَّ لِلَّهِ عَمَلًا وَهَذِهِ مِنْ عَمَالِهِ، لَهَا نِصْفُ أَجْرِ الشَّهِيدِ؛^۲

یا رسول الله! من همسری دارم که هرگاه وارد خانه شوم به استقبالم می آید و چون می خواهم از منزل بیرون روم مرا بدرقه می کند. هرگاه مرا اندوهگین ببیند می گوید: چه چیز تو را اندوهگین کرده؟ اگر برای مخارج زندگی ات ناراحتی، مطمئن باش که دیگری (خداوند) عهده دار آن است (و) با داشتن چنین ضامن معتبری که

عینی^۱ زن برای موفقیت در زندگی مشترک با همسر خویش از مراعات سه چیز ناگزیر است ... [که از جمله آن ها] اظهار عشق و محبت به همراه طنّازی و دلربائی و جلوه گری برای شوهر محبوب خویش است.»

۵- دلجویی، استقبال، بدرقه

خانواده کانون آرامش و راحتی بخش انسان است. مردی که در بیرون منزل با انواع مشکلات درگیر است و با ناملایمات فراوانی برخورد می کند و گاهی در راه کسب حلال و تهیه معیشت خانواده خود سخنان ناروا شنیده و لطمه های روحی را متحمل می شود؛ دوست دارد هنگام برگشت به خانه کسی از او دلجوئی کند، حرف دلش را بشنود و با سخنان آرامبخش خود مرهم دردهای انباشته دل او باشد. دلش می خواهد هنگامی که در منزل را باز می کند، کسی با چهره ای گشاده و لبی خندان و لحنی عاطفی از او استقبال نموده و آنچه را که در دست دارد با تکریم و رضایتمندی از او تحویل بگیرد و این فرد جز همسر صالح و مهربان او فرد دیگری نخواهد بود. در این صورت چنین زنی از

۱- بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۲۲۷ و تحف العقول، ص ۳۲۳.

۲- وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۳۲.

صادقانه اظهار داشت: «يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ مَا عَهِدْتَنِي كَأَدْبَةٍ وَلَا خَائِفَةٍ وَلَا خَائِفَتِكَ مُنْذُ عَاشَرْتَنِي؛ ای عموزاده! هیچ گاه دروغ و خیانتی در زندگی از من ندیدی و از وقتی که با من زندگی مشترک آغاز نمودی، هرگز با دستورات تو مخالفت نکردم». علی نیز در جواب او فرمود: «مَعَاذَ اللَّهِ أَنْتَ أَعْلَمُ بِاللَّهِ وَآبِرٌ وَأَتَقَى وَأَحْرَمٌ وَأَشَدُّ خَوْفًا مِنَ اللَّهِ مِنْ أَنْ أُوبِحَكَ بِمُخَالَفَتِي؛^۲

پناه به خدا. [ای دختر پیامبر!] تو نسبت به خدا داناتر و نیکوتر و پرهیزکارتر و بزرگوarter و هراسناکتر از آنی که بخواهم در مورد مخالفت با خود، تو را سرزنش و توبیخ نمایم.

* ابوظلحه انصاری از اصحاب بزرگ پیامبر صلی الله علیه و آله بود. او پسری داشت که بسیار مورد علاقه وی بود، اتفاقاً این طفل مریض شد. مادرش ام سلیم از زنان با شخصیت صدر اسلام بود، و چون به محبت و علاقه بیش از حد ابوظلحه به پسر آگاه بود، هنگامی که فهمید بچه از دست خواهد رفت، ابوظلحه را نزد رسول خدا صلی الله علیه و آله فرستاد

روزی تو را تضمین کرده، تو نباید اندوهگین باشی) و اگر برای آخرت [و گرفتاری های قبر و قیامت] غصه می خوری، خداوند اندوهت را زیاد کند. (و باید چنین باشی). رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود: خداوند [در روی زمین] کارگزارانی دارد و این زن یکی از آنها است. برای او نصف پاداش شهید می باشد.»

* علی علیه السلام در مورد بانوی بانوان و همسر نمونه تاریخ می فرماید: «فَوَاللَّهِ مَا أَغْضَبْتُهَا وَلَا أَكْرَهْتُهَا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَيَّ أَنْسِرَ حَتَّى قَبَضَهَا اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ إِلَيْهِ وَلَا أَغْضَبْتَنِي وَلَا عَصَّتْ لِي أَمْرًا، وَلَقَدْ كُنْتُ أَنْظُرُ إِلَيْهَا فَتَكْشِفُ عَنِّي الْقَمُومَ وَالْأَحْزَانَ يَنْظُرِي إِلَيْهَا؛^۱ به خدا سوگند بعد از ازدواج با فاطمه علیها السلام بر او خشمگین نشدم و او را به کاری مجبور نکردم تا زمانی که خداوند متعال او را گرفت. و او مرا ناراحت نکرد و هیچگاه با من مخالفت ننمود، و به او نگاه می کردم و با نگاه کردنم به او تمام غم و اندوه های دلم برطرف می شد.»

حضرت فاطمه علیها السلام در خانه علی علیه السلام با عشق و صفا و صمیمیت زندگی کرد و در آخرین لحظات زندگی به شوهر وفادار خویش

۱- مناقب خوارزمی، ص ۳۵۴.

۲- بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۱۹۱.

پیامبر گرامی اسلام ضمن سخنانی فرمود: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ فِي أُمَّتِي مِثْلَ صَابِرَةِ بَنِي إِسْرَائِيلَ؛ سپاس خدای را که در امت من نیز مانند زن صابره و شکیبای بنی اسرائیل قرار داد.»^۱ در اثر دعای پیامبر، خداوند به آن زوج با ایمان و خوشبخت فرزندی عنایت کرد که او را عبدالله نامیدند. ابوطلحه صاحب نه پسر شد که همه قاری قرآن بودند.^۲

۶- همدلی در انتخاب نوع غذا

هماهنگی و همدلی در انتخاب نوع غذا از جمله عواملی است که ارتباط زن و شوهر را تقویت کرده و بنیان خانواده را استحکام می‌بخشد. اگر زوجین در مسأله غذا و خوراک تفاهم داشته باشند و شرایط همدیگر را مراعات کنند، بسیاری از مشکلات و اختلافات خانواده‌ها حل می‌شود. اگر مرد غذایی را دوست دارد و انتظار دارد که در منزلش تهیه شود، می‌تواند علاوه بر اینکه لوازم مورد نیاز را تهیه می‌کند، همسر خویش را از آن آگاه

و بعد از بیرون رفتن شوهر از منزل، بچه از دنیا رفت. ام سلیم او را در جامه‌ای پیچیده در کنار اطاق گذاشت و فوراً غذای مطبوعی برای شوهر تهیه کرد و خودش را برای پذیرایی شوهر با عطر و وسائل آرایش آراست. وقتی ابوطلحه بازگشت و حال فرزند خویش را پرسید، او جواب داد: خوابیده است. سؤال کرد: غذایی هست؟ ام سلیم خوراکی را که تدارک دیده بود آورد ... و سپس در حالی که مرد آرامش خود را باز یافته بود، ام سلیم به وی گفت: ای ابوطلحه! چندی پیش امانتی از شخصی نزد ما بود، حال اگر ما آن را به صاحبش بازگردانیم ناراحت می‌شوی؟ مرد گفت: چرا باید ناراحت بشوم؟ نه!

زن گفت: پسر تو نزد ما یک امانت خدایی بود، خداوند امروز او را از ما گرفت.

ابوطلحه بدون تغییر حالت گفت: در این صورت من به صبر و شکیبایی (از تو که مادرش هستی) سزاوارترم! آنگاه دو رکعت نماز خوانده و دوباره به حضور پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله رسید و ماجرا را بازگو نمود.

۱- بحارالانوار، ج ۷۹، ص ۱۵.

۲- صحیح بخاری، ج ۲، ص ۱۰۴، مَسْنَنُ الْفُؤَادِ،

آنچه در این مورد لازم است مورد توجه بانوان مسلمان قرار گیرد این است که تهیه خوراک لذیذ و پختن غذاهای خوشمزه در جلب رضایت شوهر و تمایل قلبی وی به سوی همسرش تأثیر بسزایی دارد. کدبانوی شایسته با هنرنمایی خویش، در آفریدن دست‌پخت‌های لذیذ و نشاط آور، بذری محبت را در قلب شوهر خویش کاشته، و صفا و صمیمیت را به کسانون پر مهر خانواده به ارمغان می‌آورد.

امام صادق علیه السلام هنگامی که می‌خواهد زن خوب و شایسته را معرفی نماید، به دو ویژگی مهم که از هنرمندی و شایستگی‌های زنان پسندیده نشأت می‌گیرد اشاره کرده و می‌فرماید: «خَيْرُ نِسَائِكُمُ الطَّيِّبَةُ الرَّبِيعُ، الطَّيِّبَةُ الطَّبِيعُ»^۳ بهترین زنان شما زنی است که خوشبو بوده و در آشپزی، خوش دست پخت باشد.»

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرمود: «خَيْرُ نِسَائِكُمُ

سازد. ولی اگر برای او فرقی نمی‌کند که معمولاً هم شوهران مسلمان و متعهد چنین اند و در مورد غذای روزانه خویش سخت‌گیری و موشکافی نمی‌کنند، در این صورت از غذای تهیه شده استفاده کرده و با کمال متانت و بزرگواری از همسر هنرمند خویش قدردانی و تشکر می‌نمایند و با بهانه‌های مختلف زحمات وی را نادیده نمی‌گیرند. رسول اکرم صلی الله علیه و آله فرمود: «الْمُؤْمِنُ يَأْكُلُ بِشَهْوَةٍ عِيَالِهِ وَالْمُنَافِقُ يَأْكُلُ أَهْلَهُ بِشَهْوَتِهِ»^۱ انسان با ایمان، مطابق میل و خواسته عیالش غذا می‌خورد و خانواده انسان منافق، مطابق میل و خواسته وی غذا می‌خورند.»

در سیره و روش پیامبر صلی الله علیه و آله آمده است که آن حضرت هیچگاه در مورد انتخاب نوع غذا سختگیری نمی‌کرد و با خانواده‌اش همراه می‌شد: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صلی الله علیه و آله يَأْكُلُ كُلَّ الْأَصْنَافِ مِنَ الطَّعَامِ وَكَانَ يَأْكُلُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَهُ مَعَ أَهْلِهِ وَخَدَمِهِ إِذَا أَكَلُوا»^۲ رسول خدا صلی الله علیه و آله از هر نوع غذا می‌خورد و غذایی که خداوند آن را برایش حلال نموده است به همراه خانواده و خدمتگزارش تناول می‌کرد.»

۱- جامع السعادات، ج ۲، ص ۱۴۵.

۲- مکرم الاخلاق طبرس، ص ۲۶، چهل حدیث تغذیه، ص ۵.

۳- المهذب البارع، ابن فهد حلی، ج ۳، ص ۱۷.

سلام با لحنی عاطفی، کینه‌ها را از بین برده، روحیه‌ها را تقویت کرده و دل‌ها را به هم نزدیک می‌نماید.

به قصد اینکه نیازمند و محتاج دیگران نباشد و مخارج زن و فرزندش را تأمین نماید و به همسایه‌ها [و هم‌نوعان مستمند خود] یاری رساند، چنین فردی در روز قیامت با سیمایی [نورانی] مانند ماه شب چهارده با خداوند ملاقات خواهد کرد. و امام صادق علیه السلام نیز می‌فرماید:

«الكَادُّ عَلَى عِيَالِهِ مِنْ حَلَالٍ كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ»^۱ مرد تلاشگری که برای تهیه روزی حلال و مشروع برای خانواده‌اش می‌کوشد، مانند مجاهدی است که در راه خدا جهاد می‌کند.» امام

الطَّيِّبَةُ الطَّعَامُ؛^۱ بهترین زنان شما زنی است که غذای پاکیزه و دلپسند درست کند.»

۷- فراهم نمودن مخارج خانواده

مهم‌تر از فراهم نمودن سفره‌های پاکیزه و غذاهای لذتبخش که از هنرهای اساسی بانوان مسلمان بوده و به پاکیزگی و آرایش ظاهری مربوط می‌شود، تهیه آذوقه و خوراک حلال از سوی مرد است که به عنوان مدیر خانواده، مسئولیت فراهم کردن خوراک اعضای خانواده به عهده اوست. در این مورد اگر مردان با ایمان و وظیفه خویش را در مورد به دست آوردن روزی حلال و پاکیزه به خوبی انجام دهند مقام بس بلندی را در پیشگاه خداوند متعال کسب خواهند نمود. آنان روز قیامت رو سفید و با چهره‌ای گشاده و نورانی همچون ماه شب چهارده به محشر وارد خواهند شد.

امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «مَنْ طَلَبَ الرِّزْقَ فِي الدُّنْيَا اسْتِعْفَافًا عَنِ النَّاسِ وَ سَعْيًا عَلَى أَهْلِهِ وَ تَعَطُّفًا عَلَى جَارِهِ لَقِيَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَ وَجْهَهُ مِثْلُ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ»^۲ هر کس در دنیا به دنبال روزی حلال برود

۱- الکافی، ج ۵، ص ۳۲۵.

۲- التحفة السنبة جزایری، ص ۲۲۷.

۳- ممن لا يحضره الفقيه، ج ۳، ص ۱۲۴؛

وسائل الشیعة، ج ۱۷، ص ۶۷.

اثر علاقه‌ای که به کامل‌ترین انسان‌ها دارند، خواسته یا ناخواسته به سوی کمال قدم بر می‌دارند و می‌خواهند اهل بیت علیهم السلام را اسوه و الگوی خویش در زندگی قرار دهند.

در مورد نقش سازنده و الفت‌آفرین عشق اهل بیت علیهم السلام در میان انسان‌ها، در زیارت جامعه کبیره چنین می‌خوانیم: «بِمُؤَالَاتِكُمْ عَلَّمَنَا اللَّهُ مَعَالِمَ دِينِنَا وَأَصْلَحَ مَا كَانَ فَسَدَ مِنْ دُنْيَانَا وَ بِمُؤَالَاتِكُمْ أَتَلَقَّتِ الْفَرْقَةَ؛ خداوند به سبب دوستی شما نشانه‌های دینمان را به ما آموخت و آنچه از دنیایمان تباه شده بود اصلاح کرد و به سبب موالات و دوستی شما تفرقه‌ها را به همدلی گرائید.»

۹- هدیه دادن به همسر

احترام به شخصیت افراد، در وجود آنان عشق و محبت می‌آفریند. هدیه دادن نوعی احترام به طرف مقابل محسوب می‌شود و انسانی که هدیه را می‌گیرد بی‌اختیار و از روی فطرت خدادادی خویش، مهر و محبت هدیه دهنده را در دل خود جای می‌دهد. این

پیروی از فرهنگ غنی اسلام و معارف حیاتبخش اهل بیت علیهم السلام بهترین راه برای تقویت و استحکام خانواده است.

رضا علیه السلام نیز فرمود: «الَّذِي يَطْلُبُ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مَا يَكْفِيهِ عِيَالَهُ أَعْظَمُ أَجْرًا مِنَ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ؛ کسی که از فضل و عنایت پروردگار به دنبال روزی حلال می‌رود به اندازه‌ای که مخارج خانواده خود را تأمین کند، از رزمندگانی که در راه خداوند متعال جهاد می‌کند پاداش افزون‌تری دارد.»

۸- تقویت محبت علی علیه السلام

به تجربه ثابت شده است کسانی که با دین و شعائر دینی و محبت اهل بیت بزرگ می‌شوند معمولاً انسان‌هایی با کمال و منضبط بوده و سعی می‌کنند در معاشرت خود با دیگران حقوق آنان را مراعات کرده و از ظلم و بی‌عدالتی پرهیزند. آنان در

دل‌ها پاک می‌کند. به ویژه آن که اهدای تحفه در مناسبت‌های خاصی باشد که خاطرات خوش آن روز با شادمانی اهدای تحفه عجین گردیده و تأثیر نشاط آور آن را چندین برابر نموده و در خاطره‌ها، ماندگار و همیشگی می‌سازد. به همین خاطر برای روزهای نشاط و سرور و عیدها، دستورات مخصوصی از طرف پیشوایان دینی در مورد رفاه و آسایش و توسعه اقتصادی خانواده به مارسیده است.

امام صادق علیه السلام در ضمن شمارش وظایف مرد نسبت به همسرش در خانه می‌فرماید: «وَلَا يَكُونُ فَاكِهَةً غَامَّةً إِلَّا أَطْعَمَ عِيَالَهُ مِنْهَا وَلَا يَدْعُ أَنْ يَكُونَ لِعَبْدٍ عِنْدَهُمْ فَضْلٌ فِي الطَّعَامِ أَنْ يُنْبِلَهُمْ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا مِمَّا يُنْبِلُهُمْ فِي سَائِرِ الْأَيَّامِ؛^۲ هر میوه‌ای که همه مسردم از آن می‌خورند، باید به خانواده‌اش بخوراند و خوراکی‌هایی که مخصوص ایام عید است و در غیر ایام عید به آن‌ها نمی‌رسانند، در روزهای شادی و عید به آنان برسانند.»

۱- امالی صدوق، ص ۶۷۲؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۵۱۴.

۲- جامع المدارک، ج ۴، ص ۴۸۵؛ وسائل الشیعه، ج ۲۱، ص ۵۱۳.

ارتباط قلبی بین زن و شوهر که اساسی‌ترین ارکان یک خانواده هستند، براساس رهنمودهای معصومین علیهم السلام تداوم می‌یابد.

نکته در روابط زناشویی از اهمیت خاصی برخوردار است و عامل مهمی در ایجاد انس و الفت و همگرایی نسبت به زن و مرد به شمار می‌رود تا آن جا که پاداش هدیه دادن مرد به همسر خویش مانند نیکی به نیازمندان است.

پیامبر عظیم‌الشان اسلام در این مورد می‌فرماید: «مَنْ دَخَلَ السُّوقَ فَأَشْتَرَى تَخْفَةً فَحَمَلَهَا عَلَى عِيَالِهِ كَانَ كَحَامِلٍ صَدَقَةٍ إِلَى قَوْمٍ مَخَاطِبٍ؛^۱ مردی که وارد بازار شود و تحفه‌ای برای خانواده‌اش بخرد، اجر و پاداش او برابر با کسی است که نیازهای نیازمندان را برآورد.» هدیه، دل‌ها را پیراز صفا و صمیمیت کرده و غبار کدورت را از